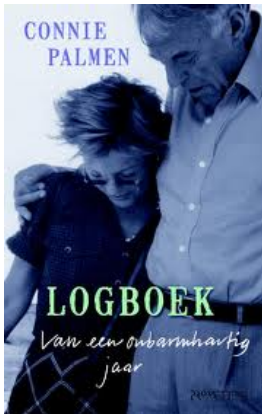

Logboek van een onbarmhartig jaar

Onlangs kocht ik van Kees Fens antiquarisch een aantal vroege opstellen over literatuurkritiek, in Van Oorschots Stoa-reeks. In de bundel gaat Fens terug naar de bronnen van de Nederlandse literatuurkritiek, ergens in de 13e eeuw. De heersende norm destijds, verwoord door Jacob van Maerlant, was dat verzonnen verhalen 'logenlike saken' waren, en daarom geen literaire waarde hadden. Alleen het 'waarachtig gebeurde verdiende literaire bewerking', aldus Fens. Vorige maand kwam Connie Palmens tweede boek over een dode echtgenoot uit: Logboek van een onbarmhartig jaar. En, buiten de geboorte, welke meer waarachtige gebeurtenis bestaat er dan de dood?

In het boek beschrijft Palmén het eerste jaar na de dood van haar man, Hans van Mierlo. Haar 'Logboek' werd in de pers gemengd ontvangen, zoals dat heet. Op zijn best klonk in de kritieken die ik gelezen heb, een wat zuinige ondertoon. Was dat nou nodig, zo'n boek over Van Mierlo? Was het met I.M. niet genoeg geweest? Moest nou weer haar eigen verdriet zo centraal staan? Elsbeth Etty in NRC Handelsblad was vernietigend over het egoïsme, het zelfbeklag en de banaliteit van het boek.

Dat zijn harde oordelen, en niet alleen op literaire gronden. Zijn die terecht? Palmén is schrijfster, Hans van Mierlo was een politicus, iemand die publiciteit en publiek zocht en nodig had. IJdel was, zou je kunnen zeggen. Hij had een goed hart, zeker, en was een integer politicus, ongetwijfeld, maar niet iemand die de openbaarheid meed. Hij is (mag je aannemen) uit vrije wil en oprechte liefde met Palmén getrouwd, en wist, als je dat zo mag formuleren, welk risico hij liep.

Palmén is bovendien iemand die in staat is zichzelf onder het vergrootglas te leggen en kritische vragen te stellen. Dat de stijl waarin ze die vragen stelt, noch de antwoorden de lezer vervolgens bevallen, is slechts een literair probleem en legitimeert geen moreel oordeel over het boek.

Fens, in de eerder genoemde bundel, verklaarde zich een 'hartstochtelijk lezer, zoeker naar het absolute woord, waarin alles over [het] leven gezegd wordt. Een vooruit willen lopen op de eeuwigheid.' Ik denk dat Palmén in dezelfde zin een 'hartstochtelijk schrijver' is. Haar pogingen het 'absolute woord over het leven' te vinden, zijn daarom alleen maar te waarderen.